

חולין קיא

משה שווערד

1. ספר שערים מצויינים בהלכה

דף קיא. קניא בקופיה ואכלנא. פרש"י הקנה עם כל המחובר לו הריאה והלב וכבד וכולן נתבשלו יחד. ועי' בגמ' הוריות (יג:) ה' דברים משכחים את הלימוד וא' מהן האוכל לב של בהמה. וכתב הש"ך (י"ד סי' עב סק"ב) בשם התשב"ץ קטן (סי' תקנח) שמהר"ם מרוטנבורג הי' מונע עצמו לאכול לב העוף, אע"ג דבגמ' מפורש לב של בהמה, ועיין בש"ך שכתב וכן ראיתי נזהרין. וכתב

2. תוספות מסכת חולין דף קיא עמוד א

כי הא דרב הונא חלטי ליה בחלא ורב נחמן חלטי ליה ברותחין - וא"ת ותפשוט מינה דאסור מדהו צריכי למחלטיה וי"ל דלדידהו נמי הוה מספקא להו ולכך היו מחמירין ודוקא לבשל עם הבשר הוה חלטי ליה שלא תאסור הבשר אבל בפני עצמה אינה נאסרת.

3. תוספות מסכת חולין דף קיא עמוד א

רב בר שבא איקלע לבי רב נחמן אייתו ליה כבדא שליכא ולא אכל - צריך לומר שלא היה נחלט ברותחין ולפי שלא היה בשר אחר עמו לא הוצרכו לחלטו אע"פ שפולט דם ואוסר הרוטב והכלים מזה לא היו חוששין כיון שהכבד עצמו מותר שאין לומר שנחלט וע"י כן היה רב נחמן מתירו אבל אם לא נחלט היה אוסרו ובר שבא היה סבור דחליטה אינה מועלת א"כ לא מייתי שפיר כתנאי דתנאים לא נחלקו בזה.

4. ספר שערים מצויינים בהלכה

גאמו לשבא. פרש"י הגמיאהו והלעיטהו לשבא על כרחו. ויש לדקדק למה עשה ר"נ כזה, הלא מותר לכל אדם להחמיר על עצמו, אפי' בדבר שמותר לגמרי, שכן מפורש ברש"י ותוס' מס' ביצה (ב: ד"ה דהתיירא). וכ"כ המרדכי לעיל (סי' תרפז) דיכול לאחמורי על נפשיה לעשות משמרת. אלא דמצינו נגד זה בירושלמי הובא בתוס' מס' ע"ז (לו. ד"ה אשר) דשמואל הקפיד על רב שהחמיר על עצמו בשמן, וא"ל שמואל

כתיבנא עליך זקן ממרא. ובמסילת ישרים (פ"כ) כתב דפעמים ע"י שמחמיר במקום שאמרו חז"ל להקל, מחליש כח התורה, ומשום זה נענש ר' טרפון (ברכות י:) על שהחמיר נגד ההלכה שנפסק כב"ה וכו'. ועי' מש"כ בענין זה בקונטרס תורת ההוראה והמנהגים (אות כו). וע"ע בדברינו לעיל (קד: ד"ה דאלו אבא).

5. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף קיא עמוד א

אמר להו רב נחמן גאמו לשבא. והיינו משום דזהו פגיעה בהוראתו של רב נחמן, שהוא פסק להיתר ובר בי רב שהיה תלמידו לא אכל. ולכך אף שבשני אנשים שנחלקו בדבר אסור למתיר ליתן לאוסר לאכול ממנו, כמבואר בריטב"א בסוכה (י ב) הכא שאני שהוי רב ותלמיד ובריטב"א יישב דהכא הוי דבר הניכר ולהכי שרי.

6. ריטב"א על מסכת חולין דף קיא/א

דם דאורייתא פ' דם של כבד עצמו ואף ע"ג דדם שבשלו אינו עובר עליו כדאי' במנחות. יש אומרים דהיא בדם קדשים ולא נהירא אלא הכי קאמר עיקר דם הכבד דאורייתא בשלא בשלו מיהת:

7. חדושי הרשב"א על מסכת חולין דף קיא/א

רב דימי מנהרדעא ... מאי טעמא דם דאורייתא. ויש לדקדק דם כזה שיוצא ע"י בישול היאך קאמר דהוי דאורייתא, דהא אמרינן במנחות (כא, א) דהדם שבשלו ושמלחו אינו עובר עליו. וכתבו בתוס' דהכי פירושא, דם אפשר להיות דאורייתא

כגון דם אם סחטו ויצא ע"י סחיטה שלא ע"י בישול ולא ע"י מליחה, אבל חלב הכחל אי אפשר להיות מדאורייתא לעולם דחלב מתה אינה מדאורייתא. וראיתי בס' העיטור בהכשר הבשר דאיכא מ"ד דמיעבר הוא דלא עבר הא איסורא איכא מידי דהוי אחצי שיעור, ואיכא מ"ד דהיא דמנחות דוקא בדם קדשים, וחולין מקדשים לא גמרינן אפ"ל להקל:

8. רש"י מסכת חולין דף קיא עמוד א

הלכתא כו' - ולדידן אסור לגמרי לכתחלה לפי ששפודים שלנו אינן תלויין אלא שוכבות ופעמים שמרים זנב השפוד ונמצא התחתון עליון ופעמים שמשפילו ונמצא חברו עליון הלכך בין שהכבד לצד הראש ובין שהוא לצד הזנב אסור

9. שו"ע יורה דעה - סימן עג

(ד) אם צלאו עם בשר בתנורים שבימי חכמי הגמרא, שפיהם למעלה, יהיה הכבד למטה ולא למעלה. ובדיעבד, מותר. ובשפודים שצולים אצל האש, אסור לצלותן עם הבשר, לכתחלה, אפילו כבד למטה: הגה - מיהו אם נמלחה הכבד כבר, מותר לצלותה עם בשר, אפילו על גבי בשרא, דכבר נתמעט דמו והוי כבשר על גבי בשר. (ב"י בשם תוספות ר"פ כ"צ והגהות ש"ד ומרדכי פ' כ"ה):

10. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף קיא עמוד ב

סכין ששחט בה. לעיל ח': נחלקו אי בית השחיטה רותח או צונן. ורש"י ביאר דשמואל ס"ל רותח, ובלעה דם, ולחתוך רותח אסור, וצריכה הגעלה.

11. חדושי הרשב"א על מסכת חולין דף קיא/ב

אמר ר"נ אמר שמואל סכין ששחט בה אסור לחתוך בה רותח. מה שפירש"י ז"ל דקסבר שמואל דבית השחיטה רותח א"צ לזה, דקי"ל כמ"ד בית השחיטה צונן כאיכא דאמרי דריש מכלתין (ח, ב) גבי השוחט בסכין של נכרים דבית השחיטה צונן. ואפ"ה קי"ל כי הא דר"נ. ומדקאמר ר"נ אסור לאכול בה רותח סתם משמע דאסור עד שיגעילנה. וטעמא דמילתא משום דאגב דוחקא דסכינא בלע מאיסור בעין, והלכך בולע הוא בחמימות מועט כחום בית השחיטה, וכשחותך בו רותח גמור פולט הוא מה שבלע, והלכך צריך הכשר גדול ליבון או הגעלה או שיפה כדברי האומר דשיפה מכשרת לגמרי ואפ"ל לחתוך בה רותח, אבל אין בליעת הסכין שאינה בעין נפלטת אגב דוחקא דסכינא בדבר שאינו רותח גמור, והיינו דקי"ל התם בסכין ששחט בה טריפה כמאן דאמר בצונן.

12. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף קיא עמוד ב

צונן אמרי לה בעיא הדחה. [1] רש"י פירש דצריך הדחה להחתיכה. [2] ובתוס' לעיל (ח ב) פ"ל דצריך להדיח את הסכין. וכתבו האחרונים דגם לשי' התוס' אם לא הדיח את הסכין יכול להדיח החתיכה. ונראה דלתוס' יהיה אסור לכתחילה לחתוך הבשר אא"כ הדיח קודם הסכין, ולרש"י משמע דלכתחילה שרי על סמך שאח"כ ידיח את החתיכת צונן, דכיון שיש דם בעין אין לחוש שמא ישכת, ובודאי ידיחנו.

13. ריטב"א על מסכת חולין דף קיא/ב

ההוא פינכא. פירש"י ז"ל קערה של חרס שאין לה תקנה בהגעלה ומשום הכי תברה. וא"ת ישנה לצונן. י"ל דכיון דאורחא בחמין ולא חזיא להכי אסור להשהותה לצונן שמא יבשל בה. וא"ת ינקבנה וישתמש בה במליחה. וי"ל ...

14. ספר שערים מצויינים בהלכה

כאן. ועי' בשו"ת נוב"י (מהד"ת יו"ד סי' נא) אי הדין כן כשנאסרה הקדרה באיסור דרבנן, וכתב שם דמדינא שרי לכתחלה דהוי גזרה לגזרה, אלא דאין להקל בזה כיון שלא נמצא בפוסקים. ובפת"ש (שם סק"ב) העיר דנמצא כן בטו"ז (סי' קלו סק"ז), והביא ראיה מהגמ' כאן דאין להתיר אינו כן יומו באיסור דרבנן, דהא דם שמלחו אינו אלא דרבנן, ואמאי תברה, לישחיה עד למחר ותהא מותרת, אלא ודאי דאסור. והנה בר"ן כאן כתב בפירוש דלהכי תברה, כיון דמליח הרי הוא כרותח לא סגי בהדחה, ומהא שמעינן דנטל"פ לכתחלה אסור, דאי לא אמאי תברה

ההוא פינכא כו' דמלח ביה בשרא ותבריה. כתב בספר האשכול (ח"ג סי' לה) ואם בישל בשר בקדרה של חלב, אם היא כן יומו ויש בה בנ"ט אסורה, ואם אינה כן יומו מותר לאכול התבשיל, אבל הקדרה אסורה עד שיגעיל, דלא אמר נטל"פ מותר אלא דיעבד להתיר התבשיל, דלמא אתי למעבד בקדרה כן יומו שהיא לשבח, כדמוכח בגמ' מפינכא דר"א דתבריה, וההיא אינה בת יומא שכבר עבר עליה מעל"ע מזמן שנשתמש בה האיסור. וכ"כ בטור ושו"ע (יו"ד סי' קכב ס"ב) דכל קדרה שאינה בת יומא חשיבא טעם לפגם, ומיהו חכמים אסרו לבשל בה לכתחלה, גזרה אטו בת יומא. ובביאור הגר"א ציין להגמ'

15. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף קיא עמוד ב

ותבריה. הקשה הרשב"א אמאי תבריה הרי רק רותח אסור לאכול בה, והיה יכול להשתמש בה בצונן. ות"י דכיון דהכלי ראוי לבישול אסור להשתמש בו אף בצונן. דגורנין שמא יבוא להשתמש בו בחמין. וזהו רק בכלי חרס שאינו ראוי לעולם להשתמש בו בחמין, אך בכלי מתכת שאפשר להגעילו מותר להשתמש בו בדרך ארעי בצונן עד שיגעילנו. [והא ליכא לאקשוויי דיעשה נקבים בכלי ושוב יוכל להשתמש בזה למליחה, דהא איירי בכלי חרס, ואם יעשה נקב הרי ישבר].

16. ריטב"א על מסכת חולין דף קיא/ב

צנון שחתכו בסכין מותר לאכול בכותח. מ"ט אמר אביי האי היתרא בלע והאי איסורא בלע. פרש"י ז"ל צנון שחתכו בסכין שהיה שומן על פניו מותר לאכול בכותח. ואע"ג דאגב חורפיה הוא בולע משמנונית הסכין הקרוש עליו והוי האי צנון נותן טעם ראשון שהרי בלע שומן ממש והוי כבשר מותר לאכול לאותן צנון בכותח שיש בו נסיובא דחלבא כדמפרש טעמא כי כשבלע מן השמנונית היתרא בלע. ומתקיף ליה רבא דסוף סוף היתרא דאתי לידי איסורא הוא כשיתנו בכותח אלא אמר רבא וכו' והאי מותר דקאמר כגון שטעמו תחלה ולא היה בו טעם שמנונית עכ"ל. ונראה שלכך פירש"י ז"ל כך משום שאם לא היה שומן על פני הסכין בלא טעימה נמי מותר דה"ל נ"ט בר נ"ט וכדגים שעלו בקערה. וא"ת והשתא דטעימה ליה וליכא טעמי דבשרא פשיטא שהוא מותר בכותח. ומאי קמ"ל דרב הונא אליבא דרבא. וי"ל משום דסד"א דכיון שבלע בשר בעין שנחמיר בו מפני חומר דבשר וחלב וכמו שהחמירו בפת שאפאו בתנור שאסור לאכול בכותח משום ריחא דבשרא בעלמא ואף על גב דבעלמא ריחא לאו מילתא היא כדאמרינן בפסח שני קמ"ל כנ"ל.

17. רמב"ם יד החזקה - הלכות מאכלות אסורות פרק ט

(כג) ... קערה שאכלו בה בשר ובשלו בה דגים אותן הדגים מותר לאכול בכותח:

18. שו"ע יורה דעה - סימן צה

(א) דגים שנתבשלו או שנצלו בקדירה של בשר רחוצה יפה, שאין שום שומן דבוק בה, מותר לאכלה בכותח, משום דהוי נותן טעם בר נותן טעם דהיתרא. ואם לא היתה רחוצה יפה, אם יש בממש שעל פי הקדירה יותר מאחד בששים בדגים, אסור לאכלם בכותח:

(ב) ביצה שנתבשלה במים בקדירה חולבת, מותר לתת אותה בתוך התרנגולת אפילו לכתחלה. אבל אם נתבשלה בקדירה עם בשר, ואפילו בקליפה, אסור לאכלה בכותח: הגה - ויש מחמירין בצלייה ובישול לאסור נותן טעם בר נותן טעם. (ריב"ן בשם רש"י ובארוך כלל ל"ד הביא המרדכי וא"ז). והמנהג לאסור לכתחלה, ובדיעבד מותר בכל ענין (סמ"ק וארוך). ודוקא לאכול עם חלב והבשר עצמו, אבל ליתנן בכלי שלהם, מותר לכתחלה (באיסור והיתר הארוך), וכן נהגו. וכן אם לא נתבשלו או נצלו תחילה, רק עלו בכלי של בשר, מותר לאכלן עם חלב עצמו. וכן להיפך (סברת עצמו). וכן אם היה הכלי שנתבשלו או נצלו בו לפגם, שלא היה בן יומו, נוהגין היתר לכתחלה לאכול עם המין השני (שם בארוך). וכל זה כשהמאכל אינו דבר חריף, אבל אם היה דבר חריף, כגון שבשלו דברים חריפים בכלי של בשר, אפילו אינו בן יומו, או שדכו תבלין במדוך של בשר, אם אכלו בחלב, אסור אפילו בדיעבד עד דאיכא ס' נגד הבשר הבלוע בהם (בארוך כלל כ"ד וכן משמע בתשובת הרשב"א סימן תמ"ט). ומכל מקום לא מקרי מאכל דבר חריף משום מעט תבלין שבו, רק אם כולו הוא דבר חריף. ורובו ככולו (וע"ל סימן צ"ו):

19. ספר פרי מגדים על יו"ד - משבצות זהב - סימן צה

ולענין דינא אם מותר לבשל בכלי חולב להעלותו אח"כ בכלי בשר יראה דאסור ... אלא שראיתי להב"ח ס"ד כתב דכדי לאכול עם החלב אסור לכתחלה אבל כדי לערותן לכלי חלב שרי לכתחלה וכ"פ או"ה והר"ב וצ"ע דהר"ב קאמר בבישול דיעבד שרי לכתחילה לערותן לכלי חולב אבל לבשל תחילה לערות אח"כ לגרום נ"ט בר נ"ט אף לכלי חולב לא שמענו ואף שיש לדחוק בדברי הב"ח מ"מ מלת "כדי קשה. והפ"ח אות ז' מתיר כה"ג יע"ש כתב המ"ך ח"א פי"א דף ע"ז ע"ד אם בישלן תחלה בכלי חולב ע"ד לאכול עם בשר אסור לאכול עם בשר ופ"ח אות א' כתב דלא הוי אלא הרחקה בעלמא וש"י יע"ש ...

**שיטות הראשונים בדיון נ"ט בר
נ"ט דהיתירא**

גמ': איתמר דגים שעלו בקערה רב אמר אסור לאכלן בכותח, ושמואל אמר מותר לאכלן בכותח, רב אמר אסור נ"ט הוא, שמואל אמר מותר נותן טעם בר נותן טעם הוא. והנה בגדר דין נ"ט בנ"ט דהיתירא מצינו כמה שיטות בראשונים:

שיטת הרמב"ן והרשב"א (בחידושו) והר"ן דלעולם טעם שני טעם גמור הוא, אלא שאינו ראוי ליתן טעם במקום שלישי, ולפיכך אין כח בדגים ליתן טעם בכותח דהו"ל טעם שלישי (דהיינו בשר בקערה, וקערה בדגים ודגים בכותח) ואע"ג דהכותח נ"ט בדגים, מ"מ כיון דאין הבשר נ"ט בחלב לפיכך גם הדגים (דהיינו טעם הבשר) לא נאסרו משום בב"ח, והטעם כמו שביאר בשו"ת רעק"א סי' ר"ז דאיסור בב"ח לא הוי עד ששניהם יתנו טעם זה בזה, וכיון דאין הבשר שבדגים נ"ט לחלב, אף דחלב נ"ט לבשר שבדגים לא הוי בב"ח, וז"ל הרמב"ן: וקאמר שמואל דנ"ט בר נ"ט אינו כעיקר לאסור את תערובתו, לומר שאע"פ שעשתה תורה טכ"ע לאסור תערובתו כמוהו, הני מילי בטעם ראשון, אבל בטעם שני דהוא בר נ"ט אחר אין בו כח לאסור את אחרים דהיינו נ"ט שלישי שלהם וכו', עכ"ד, ובהמשך דבריו שם כתב הרמב"ן להוכיח דטעם שני טעם גמור הוא, מהא דתניא "קדירה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב, ואם בישל בנותן טעם" ר"ל דאי נימא דטעם שני לאו טעם הוא א"כ אמאי נאסר החלב מחמת טעם הבשר הבלוע בקדירה, הא הו"ל הבשר טעם שני בחלב (דהיינו בשר בקדירה, וקדירה בחלב) אע"כ צ"ל דטעם שני טעם גמור ולפיכך נאסר החלב.]

והא דמתיר שמואל לאכול הדגים בכותח, אע"ג דיש בדגים טעם שני של בשר ונמצא דהו"ל כאוכל בשר וחלב ביחד דאסור

מדרכנן אע"ג דאינן נותנין טעם זה לזה, צ"ל כמש"כ הראש יוסף (בסוגין - וכ"כ בספרו גינת ורדים כלל ס"ה) דחז"ל לא החמירו אף בדליכא טעם בצונן אא"כ הוא ראוי ליתן טעם ע"י בישול, וכיון דהכא אין (דהיינו טעם הבשר שבו) יכולים ליתן טעם בחלב שבכותח אף ע"י בישול, מש"ה אף חז"ל לא החמירו לאוכלן יחד.

וע"ע בשו"ת רעק"א סי' ר"ז שכתב להוכיח כן מהא דכתבו התוס' בע"ז דף ס"ה ע"ב דבב"ח בטיל בס' אע"ג דהיתר בהיתר לא בטיל, היינו משום דדרך בישול אסרה תורה, וכל דאין בו נ"ט לאו דרך בישול הוא, יעוי"ש. וקשה דאה"נ דאינו אסור מה"ת כיון דלא הוי דרך בישול, הא מ"מ אמאי אינו נאסר מדרכנן, כיון דרבנן גזרו לאכול בשר וחלב אף בצונן אע"ג דל"ה דרך בישול, אע"כ צ"ל דחז"ל לא החמירו בצונן אא"כ הוא ראוי ליתן טעם זב"ז ע"י בישול, עכת"ד.

[אמנם] לפמש"כ בחידושי הגר"ח על הש"ס במס' נדה דכל מה שכתבו התוס' דהיתר בהיתר לא בטיל היינו דוקא היכי שהאיסור בא בתערובת, כגון בכלאי בגדים דשוע טווי ונוז, משא"כ היכי דאין איסורן בתערובת אלא דאסור בב"א ללבוש צמר ופשתים, בזה אף היתר בהיתר בטיל, יעוי"ש. א"כ לפי"ז אזלא ראיית הגרעק"א משום דכל מה שכתבו התוס' דבב"ח לא שייך דין ביטול (לולי החסרון דל"ה דרך בישול) כיון דהוי היתר בהיתר, כ"ז שייך רק לענין איסורא דבב"ח מה"ת דאיסורו רק משום תערובתן, משא"כ לענין איסורא דבב"ח דרבנן דאין איסורן משום תערובתן, אלא דגזרו חז"ל שלא לאכול בשר וחלב בב"א, בזה שייך שפיר להתיר משום ביטול בס' אע"ג דהוי היתר בהיתר, ודו"ק.]

[ב] שיטת התוס' והרא"ש: בשו"ת רעק"א סי' ר"ז [בד"ה אלא] כתב להוכיח

מדברי התוס' בזבחים דף צ"ו ע"א (וכן מבואר בתוס' וברא"ש בסוגיין) שכתבו דשלמים שנתבשלו האידנא בקדירה שבשלו בה שלמים אתמול, לא מתסרי משום נותר כיון דהוי נ"ט בר נ"ט, דיסוד ההיתר דנ"ט בנ"ט הוא דטעם שני לאו טעם גמור הוא, ומשו"ה כתבו התוס' דלא חל על טעם שני איסור נותר, דהרי לשיטת הרמב"ן ודעימ' דרק טעם שלישי מותר, ודאי דיחול איסור נותר וחמץ על טעם שני, וכ"כ הגרעק"א להוכיח מדברי הפוסקים (עיין שעה"צ סי' תמ"ז סקפ"א) שכתבו להתיר בבשלו קודם הפסח בקדירות של חמץ, משרם נ"ט בנ"ט, הרי דנקטו דאף טעם שני לא חשיב טעם גמור, עכת"ד.

אמנם צ"ע דהיאך הוציאו התוס' והרא"ש מדינא דשמואל דנ"ט שני לאו טעם הוא, הא דגים בכותח הו"ל טעם שלישי, ומנלן דגם טעם שני לאו טעם גמור דלא ליחול עליו איסור נותר.

וראיתי בחזו"א [יור"ד סו"ס ט"ן] שכתב לצדד דהמקור הוא מהא דאין הכותח אוסר הדגים, דהרי הכותח בדגים הו"ל טעם שני, וע"כ משום דטעם שני לאו טעם גמור, ולפי"ז כתב החזו"א דע"כ צ"ל דהתוס' פליגי אסברת הרמב"ן דאין דין בב"ח אלא היכי דשניהם נותנין טעם זב"ז, יעוי"ש.

21. נ"ט בר נ"ט דאיסורא אסור:

[1] חנ"ב (וחוזר 'ההיתר' ואוסר) או [2] יסוד הדין דנ"ט בר נ"ט מותר דא"א שיחול איסורא על טעם קלוש, משא"כ בנ"ט בר נ"ט דאיסורא, דכבר אסור.

22. הערות הגרי"ש אלישיב מסכת חולין דף קיא עמוד ב

נ"ט בר נ"ט הוא. נחלקו הראשונים בטעם ההיתר, [1] י"א דהוא מדין ביטול, וכמו שמצינו בר"ן בע"ז דלמ"ד דזוז"ג מותר היינו משום דגורם ההיתר מבטל להאיסור. ולפ"ז הכא אם יש לו מתירין אסור. [2] וי"א דההיתר הוא משום דבנ"ט בר נ"ט אין כ"כ טעם דליחשב כעיקר, ולפ"ז ה"ה בדשיל"מ שרי. דהנה דעת הר"ף היא דאם אפו פת בתנור שצלו בו בשר, שנכנס בפת ריח הבשר, אף דבעלמא קי"ל דריחא דאיסורא אינו אוסר המאכל, הכא אסור לאכול הפת בחלב כיון דיש לו מתירים, דיכול לאוכלו בלא חלב, וביטול לא מהני אם יל"מ. והקשה עליו הר"ן מדאמר' מסוגיין דנ"ט בר נ"ט שרי לאכול בחלב אף דיל"מ. ומבואר דהר"ן ס"ל דההיתר בנ"ט בר נ"ט הוא מדין ביטול. והר"ן ס"ל דל"ה דשיל"מ כיון דהאיסור לא יהא מותר בעולם ורק דיכול לאכול באופן אחר.

23. ריטב"א על מסכת חולין דף קיא/ב

חס ליה לזרעיה וכו'. וא"ת והאיך אמר שמואל לרבך יהיבנא ואכל. י"ל כי מגזם היה דבריו שאלו היה נותן לרב' היה אוכל כלומר שיקפחנו בדברים עד שיאכל ומורי נר"ו פ' דרבך דקאמר ליה לאו משום רב קאמר אלא משום חד דרבנן דה"ל אבל רש"י ז"ל פ' רבך רב:

24. ספר שערים מצויינים בהלכה

חס ליה לזרעיה דאבא בר אבא דליספי לי מידי דלא סבירא לי. ועי' בבאר שבע כאן שהקשה כמה קושיות על סוגיא זו, ומצא בתשובת מהרלב"ח (סי' קכא) שכתב בשם הרא"ה, שני ת"ח בעלי הוראה שאחד אוסר ואחד מתיר, והמתיר אוכל לעצמו ומאכיל לחבירו האוסרו, אין בזה משום לפני עור, ואע"פ שידוע בחבירו שאסור לו לפי דעתו, ודוקא כשהאיסור ניכר להאוסר, דאי לא ס"ל לא ליכול, אבל כשאינו ניכר לו לא, כדאמרינן בגמ' כאן חס ליה לזרעיה דאבא וכו'. עיי"ש שהאריך הרבה בזה, והמהרלב"ח הקשה להרא"ה על זה עיי"ש. ועי' בפרי חדש (אור"ח סי' תצו) שמפרש דס"ל להרא"ה, דר"א הוה ס"ל כשמואל, או דלא הוה ידע הלכתא כמאן, ומשום כבודו של רבו לא היה אוכל, וכיון שלשמואל היה מותר מן הדין, ור"א לא הוה ס"ל דאסור, אין כאן מכשול כלל, ולכן היה רוצה להטעות שמואל שיאכל, דאין כאן זלזול בכבוד של רב, דמה שהיה אוכל ר"א משום דסבר דהדר ביה רב, והיינו דא"ל שמואל לרבך יהבית ליה ואכל ואת לא אכלת. עוד כתב דאף באיסור שאינו ניכר, נהי שאין ראוי למתיר להאכיל לאוסר, שלא להעבירו על דעתו, מ"מ אינו עובר משום ולפני עור, כיון שלדעתו מותר, ומביא ראיה מהא דאיתא במס' יבמות (יג:) אע"פ שאלו אוסרין ואלו מתירין לא נמנעו מלישא נשים אלו מאלו וכו', עיי"ש שהאריך באריכות גדול בזה.

ומהגמ' שם כתבנו במס' יבמות (ד"ה אע"פ) דזה מקור לדברי הרמ"א (יו"ד סי' קיט ס"ז) מי שנוהג איסור באיזה דבר שהוא סובר דדינא הכי, או מכח חומרא שמחמיר על עצמו, מותר לאכול עם אחרים שנוהגין בו היתר, דודאי לא יאכילוהו דבר שהוא נוהג בו איסור, ועי' בש"ך (שם סק"כ). ועי' בביאור הגר"א (ס"ק כא) שציין להגמ' שם ולהגמ' כאן. ובשו"ת בנין ציון (סי' סב) מסיק דאין להתיר להאכיל לחבירו מה שאסור לדעתו, אפי' נראה בעיני הנותן להיתר גמור, וכאם יכול לסמוך עליו שלא יאכילנו מה דאסור לו, כתב דלא יסמוך עליו בסתם אלא ישאלנו ככל מקום שיש לו ספק, ואם אי אפשר לשאלו יש לסמוך עליו שלא יאכילנו. וכבר כתבנו מזה במס' סוכה (י: ד"ה אגנינהו רב נחמן), ותדרשנו משם.

1. דף על הדף חולין דף היא עמוד א

בגמ': רבה ברוב הונא איקלע לבי רבה ב"ר נחמן אייתי לקמיה תלת סאוי טחאי, א"ל מי הוה ידעיתו דאתינא א"ל מי עדיפת לן מינה דכתיב וקראת לשבת עונג.

בשו"ת חתם סופר (אור"ח סי' קצ"ו ד"ה ולכאורה) בתוך דבריו, מדייק מהגמרא כאן שסעודה שעושיין לכבוד תלמיד חכם, שוה הוא לסעודה של שבת, וכתב שם שלכן אין לאכול סעודת פורים עם תלמיד חכם, אלא כל אחד בביתו, דא"כ לא יהי' ניכר שהוא סעודת פורים, כמו שאין עושים סעודת פורים בשבת (כבירושלמי מגילה פ"א ה"ד), ע"ש מה שמיישב בזה קו' הפרי חדש על רבינו אפרים, מהך עובדא דרבה ור' זירא.

2. ספר בן איש חי - הלכות שנה שניה - פרשת בהעלותך

[טו] דגים בחלב מותר אפילו מדרבנן, מיהו יש בהם סכנת חולי, ולכך אסור לאכלם, והוא הדין לאכול דגים עם גבינה יש סכנת חולי, אבל דגים בחמאה יש מן האחרונים שכתבו דאין חשש חולי בזה, ויש שכתבו דאיכא חשש חולי, ושומר נפשו ירחק ויזהר, דהא אפילו הרב פחד יצחק שהיה רופא גדול, ונראה לו דאין בזה נזק, נמנע מלאכול, ופה עירנו בגדאד, אין מטגנים דגים בחמאה דחוששין החשש הנזכר: